

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Autodiagnostika učitele

KPS/ADUC

Autor sylabu

PhDr. Věra Kosíková, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu KPS/ADUC

Pracoviště / Zkratka: KPS/ADUC

Název dlouhý: Autodiagnostika učitele

Akreditováno / Kredity: Ano, 2 Kred.

Rozsah hodin: Přednáška 26 [HOD/SEM]

Akademický rok: 2021/2022

Způsob zakončení: Zápočet (Ústní)

Vyučovaný semestr: ZS

Profilující předmět: Ne

Cíle předmětu (anotace)

Cílem předmětu je rozvíjet účinnou sebereflexi jako cestu k efektivní edukaci., osvojit si obecné principy autodiagnostiky pro budoucího učitele, zaměřit se na rozvíjení schopnosti studentů reflektovat vlastní pedagogickou činnost, analyzovat ji, interpretovat, hodnotit ve vztahu k zamýšleným cílům a přemýšlet nad jejími důsledky.

Prostřednictvím psychodidaktické analýzy vybraných výukových situací a s oporou o znalosti studentů metodiky 3A z předmětů Základy reflexe a hodnocení kvality výuky (KPG/ZRHV) a Reflexe a hodnocení kvality výuky (KPG/RHV) získají studenti dovednost reflektovat výuku tak, aby rozuměli smyslu účinné reflexe a sebereflexe v učitelském povolání.

Při reflektování a autodiagnostice bude kladen důraz na využívání rámce profesních kvalit učitele (více viz v kurzu KPS/ADUC v Moodle). Kurz KPS/ADUC vychází ze sylabu předmětu, avšak témata předmětu nabízí v upravené podobě s důrazem na aplikační rovinu v 8 kapitolách (tématech kurzu). Kurz je zaměřen na činnostní pojetí s důrazem v oblasti reflexe, autodiagnostiky a (auto)evaluace budoucího učitele.

Hlavní důraz je kladen na propojování praxe s teorií, na praktické zkušenosti studentů, jež jsou východiskem pro jejich učební proces a reflexi edukačních situací (s využitím metody ALACT).

Předmět KPS/ADUC směřuje k hledání souvztažností mezi psychologickou a oborově-didaktickou tematikou reflexe edukačních situací.

Požadavky na studenta

Orientace v odborné literatuře a dalších zdrojích informací.

Aktivní účast na plnění zadaných úkolů a námětů k přemýšlení.

Obsah

Témata výuky

Pozn. Témata výuky jsou rozšířena o praktickou aplikaci v kurzu KPS/ADUC v Moodle v 8 kapitolách.

1. Analýza průběhu výukových situací jako zdroj autodiagnostických informací, důraz na psychodidaktickou analýzu zpracování učiva, na analýzu možností osvojování kognitivních a metakognitivních procesů a jejich aplikace do praxe, do vyučovacích strategií a hodnoticích aktivit.
2. Profesní kvality učitele.
3. Podíl učitele na úrovni znalostí žáků. Zhodnocení pojetí učiva z odpovídajících odborných zdrojů.
4. Podíl učitele na motivovanosti žáků. Zhodnocení motivačních faktorů a potřeb žáků.
5. Autodiagnostický rozbor klasifikace a hodnocení. Zhodnocení kritérií hodnocení a smyslu hodnocení ve zpětné vazbě žákům.
6. Pojetí úspěšného žáka jako regulátor učitelovy pedagogické činnosti. Zhodnocení kritérií hodnocení v návaznosti na úspěšného žáka.
7. Zjišťování úspěšnosti vlastního pedagogického působení za využití didaktických testů.
8. Zjišťování úspěšnosti vlastního pedagogického působení za využití dotazníků postojů žáků k předmětům.
9. Zjišťování úspěšnosti vlastního pedagogického působení autodiagnostickým rozbořem klasifikace a hodnocení, analýzou klasifikace.
10. Zjišťování zvláštností vlastního pojetí úspěšného žáka (jako zdroj sebepoznání může učitelům sloužit analýza učitelem vyvolávané motivace žáka, analýza průběhu vyučovací hodiny).
11. Učitelův obraz o žákovi jako ukazatel pedagogické vnímavosti.
12. Vzájemné ovlivňování obrazu učitele o žákovi, vliv na utváření sebeobrazu dítěte jako žáka, vliv na školní výkon
13. Evaluace probraných témat.

Garanti a vyučující

- Garanti: PhDr. et PaedDr. Věra Kosíková, Ph.D. (100 %),
- Přednášející: PhDr. et PaedDr. Věra Kosíková, Ph.D. (100 %),

Literatura

Základní

HRABAL, V. PAVELKOVÁ, I. Jaký jsem učitel. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-755-8.

KOSÍKOVÁ, Věra. Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty. Praha: Grada, 2011.

Slavík, J., Hajerová Mullerová, L., Soukupová, P. et al. (2020) Reflexe a hodnocení kvality výuky. Plzeň: ZČU.

Rozšiřující

Fenstermacher, G. D.; Soltis, J. F. Vyučovací styly učitelů. Praha Portál, 2008. ISBN 80-7367-471-7.

Hrabal, Vladimír; Hrabal, Vladimír. Diagnostika: pedagogicko-psychologická diagnostika žáka s úvodem do diagnostické aplikace statistiky. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0319-5.

Hrabal, L., V. *Jaký jsem učitel?: Metody získávání poznatků o vlastní vzdělávací činnosti.* Praha: SPN, 1988. Knihovnička učitele.

Janík, Tomáš a kol. Možnosti rozvíjení didaktických znalostí obsahu u budoucích učitelů. Brno: Paido, 2009. 148 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi; sv. 14. ISBN 978-80-7315-176-8.

Pavelková, Isabella. Motivace žáků k učení: perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci. Praha: Univerzita Karlova, 2002. ISBN 80-7290-092-7.

Průcha, J. *Učitel: současné poznatky o profesi.* Praha: Portál, 2002. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-621-7.

Seberová, A., Malčík, M. Autoevaluace školy – od teorie k praxi a výzkumu. Vyd. 1. V Ostravě: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2009. 133 s. ISBN 978-80-7368-759-5.

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., Píšová, M. Mezi praxí a teorií v učitelském vzdělávání: na okraj českého překladu knihy F. A. J. Korthagena et al. Pedagogická orientace, 2012, roč. 22, č. 3, s. 367–386

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., Knecht, P. Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory. Masarykova univerzita Pedagogická fakulta BRNO 2017. ISBN 978-80-210-8569-5

Spilková, V. Výzkum proměn učitelské profese a vzdělávání učitelů – co, proč a jak zkoumat? In Spilková, V.; Vašutová, J. (ed.). Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání. Praha: PdF UK, 2008. ISBN 978-80-7290-384-9.

Štech, S. Psycho-didaktika? *Pedagogika*, 1995, roč. XLV, s. 307-308, ISSN 3330-3815.

Štech, S. Psychodidaktika jako obrat k tématu účinného vyučování: Komentář na okraj Kansanenovy úvahy Didaktika a její vztah k pedagogické psychologii. *Pedagogika*, 2004, roč. LIV. č. 1, s. 58-63, ISSN 0031-3815.

Švec, V. Autodiagnostika pedagogické činnosti učitele – módnost, nebo potřeba? *Pedagogika*, roč. XLIV, 1994, s. 105-112.

Internetové zdroje

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/08_Ramec_profesnich_kvalit_ucitele.pdf

http://old.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/veda-vyzkum-zahr/2015/seminare/Andrysova_Obecne_principy_autodiagnostiky_budouciho_ucitele_a_jeji_v....pdf

<https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/2107>

Časová náročnost

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Příprava prezentace (referátu) 1–10]	10
Kontaktní výuka	26
Vypracování seminární práce v magisterském studijním programu [40–50]	25
Celkem	61

Předpoklady

Odborné znalosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

- ovládat základní znalosti z oblasti pedagogické psychologie a diagnostiky žáka.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- realizovat autodiagnostické analýzy v oblasti efektivního učení, motivace a sociálního klimatu ve třídě,
- shromažďovat a využívat zdroje, které mu pomáhají reflektovat efektivitu výuky,
- k reflexi využívat nejen poznatky získané vlastním pedagogickým pozorováním, ale i informace získané od žáků.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- využít znalost řízené reflexe,
- analyzovat vlastní výukovou činnost ve vztahu k zamýšleným cílům,
- interpretovat vlastní výukovou činnost ve vztahu k zamýšleným cílům.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu prokazuje student dovednosti:

- sebereflexe zejména v oblasti řízení procesů učení, diagnostiky a hodnocení žáků,
- kritické reflektování a hodnocení vlastní pedagogické činnosti,
- kritické reflektování ve vztahu k vybraným rámcům profesních kvalit,
- zjišťování úspěšnosti vlastního pedagogického působení.

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- splnění úkolů k zápočtu,
- individuální prezentace s názornými ukázkami využití autoevaluačních metod a technik.

Odborné dovednosti – odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- demonstrace dovedností (praktická činnost),
- diskuse nad odbornými tématy, reflexe činností,
- formativní hodnocení.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- interaktivní přednáška založená na aktivní spolupráci studentů,
- prezentace práce studentů.

Odborné dovednosti – pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

- přednáška s demonstrací,
- přednáška s diskusí,
- kolokvium nad probíranou problematikou,
- metodika je zpracována v souladu s cíli reflektivně pojaté přípravy učitelů (viz kurz KPS/ADUC v Moodle).